

Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких
законів України щодо призначення і виплати щомісячного довічного
грошового утримання Засновникам
сучасної держави Україна – народним депутатам»
(реєстр. № 15378 від 03.07.2026)*

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проєктом Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення і виплати щомісячного довічного грошового утримання Засновникам сучасної держави Україна – народним депутатам» (реєстр. № 15378 від 03.07.2026). Акцентовано на механізмі призначення, фінансування, перерахунку та виплати щомісячного довічного грошового утримання замість пенсії, а також на приведенні положень інших законів у відповідність до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата».*

***Ключові слова:** щомісячне довічне грошове утримання, Засновник сучасної держави Україна, народний депутат, пенсійне забезпечення, Пенсійний фонд України, державне фінансування, соціальний захист.*

Вступ

Забезпечення соціального захисту громадян, які зробили вагомий внесок у становлення державності України, є важливим елементом реалізації державної політики пам'яті. Відповідно до преамбули Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» (далі – Закон)¹ Верховна Рада України, дбаючи про продовження понадтисячолітньої історії українського державотворення, піклуючись про розвиток України як суверенної і незалежної держави та усвідомлюючи визначальну установчу роль народних депутатів України першого скликання у створенні самостійної української держави – України та відновленні національної державності, ухвалює закон, яким запроваджується спеціальний статус для вшанування їхнього історичного внеску. Соціальний захист гарантується Конституцією України та спеціальними законами, зокрема Законом України «Про статус народного депутата України»², Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»³, а також Законом

¹ Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата : Закон України від 03.12.2025 № 4700-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4700-IX>

² Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>

³ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата».

Основна частина

Метою проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення і виплати щомісячного довічного грошового утримання Засновникам сучасної держави Україна – народним депутатам» (реєстр. № 15378 від 03.07.2026) (далі – законопроект), поданого Кабінетом Міністрів України, є врегулювання механізму реалізації положень Закону, зокрема порядку призначення, фінансування, виплати, перерахунку, припинення та поновлення щомісячного довічного грошового утримання відповідним народним депутатам України.

Законопроектом пропонується внести зміни до пункту 13 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування». Ці зміни забезпечують інтеграцію щомісячного довічного грошового утримання до існуючої системи пенсійного забезпечення.

Передбачено нову редакцію частини четвертої статті 5 Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», згідно з якою Засновнику за його заявою замість пенсії призначається щомісячне довічне грошове утримання у розмірі 80 % місячної заробітної плати народного депутата України поточного скликання – члена комітету станом на дату набуття права на щомісячне довічне грошове утримання. Розмір визначається з урахуванням посадового окладу та щомісячних надбавок, передбачених Законом України «Про статус народного депутата України».

Виплата складається із двох частин:

- солідарна пенсія, обчислена відповідно до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування»;
- різниця між 80 % заробітної плати народного депутата та солідарною пенсією (далі – різниця), яка фінансується за рахунок коштів державного бюджету.

Перерахунок солідарної пенсії здійснюється за загальними правилами пенсійного законодавства. Різниця ж перераховується щорічно з 1 березня із застосуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до абзаців другого та третього частини другої статті 42 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування».

Призначення, виплата, припинення, поновлення виплат та виплата неодержаних сум у разі смерті здійснюються органами Пенсійного фонду України в порядку, передбаченому Законом України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування», з урахуванням особливостей, визначених Законом та Законом України «Про адміністративну процедуру». Підставами припинення виплати є позбавлення статусу Засновника або смерть.

Пропоноване регулювання, на нашу думку, заслуговує на увагу, оскільки зміни забезпечуватимуть чіткий, прозорий та ефективний механізм реалізації положень Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», що є важливим з огляду на історичний внесок Засновників у відновлення державної незалежності України та національної державності. Запровадження фіксації розміру щомісячного довічного грошового утримання, чітке розмежування джерел фінансування виплати, а також адміністрування виплат через органи Пенсійного фонду України є обґрунтованим і відповідає практиці встановлення спеціальних пенсійних та соціальних гарантій для окремих категорій державних діячів (суддів у відставці, прокурорів, осіб з особливими заслугами перед Україною).

Висновки

Положення законопроекту спрямовані на забезпечення реалізації Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» шляхом запровадження дієвого механізму призначення і виплати щомісячного довічного грошового утримання Засновникам сучасної держави Україна – народним депутатам, що посилює соціальний захист зазначеної категорії осіб.

Ухвалення законопроекту не несе суттєвих ризиків.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*